

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Westelijke Langstraat

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport

20 mei 2009 / rapportnummer 2240-29

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De Provincie Noord-Brabant en het Waterschap Brabantse Delta willen de natuurwaarden van het gebied de Westelijke Langstraat versterken. De maatregelen die hiervoor nodig zijn worden in verschillende plannen en besluiten vastgelegd:

- een bestemmingsplan of (provinciaal) inpassingsplan vanwege de functie-wijziging van agrarisch naar natuurgebied (vast te stellen door gemeente Waalwijk of provincie Noord-Brabant);
- mogelijk een ontgrondingsvergunning, vanwege het verwijderen van bovengrond (af te geven door provincie Noord-Brabant);
- een Inrichtingsplan (vast te stellen als Algemeen Bestuursbesluit door de provincie Noord Brabant krachtens de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG);
- een Beheerplan, vanwege de status als Natura 2000-gebied (vast te stellen door de provincie Noord-Brabant).

Voor de besluitvorming hierover wordt een procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen. Het milieueffectrapport (MER) zal voor deze besluiten voor zover van toepassing zowel als plan-MER als besluit-MER gelden.¹

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport. Dat wil zeggen dat het MER voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Duidelijke probleem- en doelstellingen die gerelateerd zijn aan de Natura 2000 instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied;
- Een geohydrologische systeemvisie van het plangebied op basis waarvan het doelbereik van de verschillende alternatieven kan worden beoordeeld;
- Een onderbouwing / motivatie van de te onderzoeken maatregelen;
- Een beschrijving van de alternatieven, bestaande uit verschillende combinaties van maatregelen, doelstellingen en effecten en een toetsing van de alternatieven op doelbereik en effecten op de korte en lange termijn;
- Een duidelijke samenvatting.

In de volgende hoofdstukken geeft de Commissie in meer detail weer welke informatie in het MER moet worden opgenomen. De Commissie bouwt in haar advies voort op de startnotitie. Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de startnotitie voldoende aan de orde komen.

2. ACHTERGROND EN BESLUITVORMING

2.1 Achtergrond, doelstelling en beleidskader

In de startnotitie wordt omschreven wat de achtergrond is voor het voornemen en vanuit welk beleid maatregelen moeten worden genomen. Hierbij is het onderscheid tussen doelen en maatregelen niet altijd expliciet. Ook kun-

¹ Voor technische details over de m.e.r. -procedure en de samenstelling van de werkgroep, zie bijlage 1.

nen bepaalde maatregelen om een doel te bereiken ten koste gaan van andere doelen/belangen. Zo kan afgraven (maatregel ten behoeve van natuurdoel) negatieve gevolgen hebben voor archeologische waarden (effect) en kan herstel van de kwelsituatie (natuurdoel) leiden tot natschade in de omliggende woon- en landbouwgebieden (effect).

Daarom is het belangrijk een onderscheid te maken in hoofd- en nevendoelstellingen enerzijds, en maatregelen/middelen om deze doelen te bereiken anderzijds. Omdat het MER mede dient voor besluitvorming over het Natura 2000-beheerplan, veronderstelt de Commissie dat de hoofddoelstelling realisatie van in ieder geval de instandhoudingdoelstellingen voor Natura 2000 is. Doelstellingen op het vlak van cultuurhistorie en/of landschap worden dan ondergeschikt. Voor zover de natuurdoelstellingen voor de Natte Natuurparel verder gaan dan de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 moet uit het MER blijken welke maatregelen ten behoeve van Natura 2000 zijn en welke ten behoeve van de extra ambities voor de natte Natuurparel.

De m.e.r.-procedure kan in dit project een meerwaarde hebben door de bandbreedte aan doelbereik van mogelijke maatregelen te verkennen (alternatieven), en de effectiviteit van maatregelen te toetsen aan de gestelde doelen. Op deze manier wordt op grond van objectieve informatie inzichtelijk welke keuzes gemaakt kunnen en moeten worden.

De Commissie adviseert in het MER de hoofd- en nevendoelstelling(en) duidelijk te formuleren. Daarbij dient voorkomen te worden dat de doelen te veel als een keurslijf gaan knellen door de bandbreedte in de doelstellingen te verkennen. Het is wenselijk de doelen zo te beschrijven dat ze in twee stadia in het planvormingsproces een rol kunnen vervullen:

- bij het afbakenen van te beschrijven alternatieven en het verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten;
- bij het rangschikken van alternatieven op doelbereik;

Geef hierbij aan in hoeverre de doelen aan een tijdslimiet zijn gebonden. Dit kan bepalend zijn voor de toetsing op doelbereik van maatregelen.²

Beschrijf daarnaast in het MER het toetsingskader voor de doelstelling(en) zodat blijkt op basis van welke criteria en parameters de alternatieven aan de doelstelling(en) worden getoetst.

2.2 Te nemen besluit(en)

Het MER zal dienen om de besluitvorming over verschillende maatregelen en plannen te ondersteunen. Geef in het MER duidelijk aan welke dit zijn, wie het besluit neemt of het plan vaststelt en in welke volgorde de verschillende plannen / besluiten zullen worden vastgelegd.

² Wanneer bijvoorbeeld de natuurdoelstellingen binnen een bepaalde tijdslimiet behaald moeten worden zijn hiervoor meer ingrijpende maatregelen nodig dan wanneer dit niet het geval is.

3. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

3.1 Algemeen

De voorgenomen activiteit betreft: herstel en verbetering van de waarden van het gebied. Hiertoe worden de belangrijkste doelstellingen in de startnotitie gekoppeld aan maatregelen:

- het creëren van een robuuste, natuurlijke waterhuishouding, onder meer door herstel van de invloed van de diepe kwelstroom en peilbeheer in en om het plangebied;
- het verschrallen van het gebied, onder meer door afgraven van de voedselrijke toplaag;
- herstel van het slagenlandschap door het graven van afwateringssloten en herstel van begeleidende elzenbossen.

De Commissie merkt op dat beheersmaatregelen ten behoeve van verschralling (zoals afgraven) op lange termijn alleen effectief blijven indien ook bronmaatregelen genomen worden om depositie van verzurende en vermestende stoffen te beperken. Verken in het MER welke mogelijkheden er zijn om de stikstofdepositie terug te brengen en in hoeverre de te nemen besluiten hieraan een bijdrage kunnen leveren.

3.2 Alternatieven

In de startnotitie wordt beschreven welke combinaties van maatregelen worden onderzocht in de alternatieven. Het gaat vooral om de mate waarin het gebied wordt afgegraven en de maatregelen om het 'afvangen' van kwel door het Zuider Afwatering Kanaal te beperken. Het rond 1900 gegraven kanaal is de sleutelfactor voor de waterhuishouding van het gebied. Door de invloed van het kanaal op de waterhuishouding te verminderen of weg te nemen zal de situatie voor kwelafhankelijke natuur verbeteren. Daarbij zal het ijzerrijke kwelwater in het gebied het in de toplaag aanwezige fosfaat kunnen 'vastleggen'. Ook dit is gunstig voor de na te streven natuurdoelen.

De Commissie adviseert de te onderzoeken alternatieven te laten volgen uit:

- combinaties van maatregelen (zoals afgraven over verschillende oppervlakten en dieptes of maatregelen aan het Zuider Afwaterings Kanaal);
- fasering van maatregelen, waarbij gebruik gemaakt kan worden van ervaringen die in een eerdere fase zijn opgedaan, om de onzekerheden over effectiviteit te beperken;³
- verschillende locaties van beoogde natuurdoelen, gerelateerd aan variaties in bodemgesteldheid, microreliëf en waterhuishouding;
- verschillende mate van herstel en behoud van cultuurhistorische waarden.

Dit levert verschillende inrichtingsschetsen op, die op doelbereik en effecten kunnen worden getoetst.

³ Het achtergrondrapport Verdrogingonderzoek beschrijft in bijlage 3.6 de betrouwbaarheid van het gebruikte geohydrologisch model. Berekende resultaten voor de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) en gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) kunnen lokaal meer dan 20 cm afwijken. Door maatregelen gefaseerd in te zetten, de resultaten te monitoren en daaruit lering te trekken is op termijn een meer effectieve aanpak mogelijk.

Afvang van kwel door open water

Om de invloed van het Zuider Afwaterings Kanaal weg te nemen zijn verschillende maatregelen mogelijk:

- dempen van het kanaal;
- isoleren van het kanaal door middel van folie en / of leemlaag;
- peilopzet in het kanaal, al dan niet in combinatie met verondieping.

In de startnotitie wordt voorgesteld alleen het hydrologisch isoleren van het kanaal te onderzoeken. Er wordt aangegeven dat dempen geen optie is, vanwege de cultuurhistorische waarde en vanwege de afwateringsfunctie. De cultuurhistorische waardering wordt echter niet nader onderbouwd. Het is denkbaar het lijnvormig structurerend element van het kanaal ook te behouden indien het kanaal niet als open water gehandhaafd wordt.⁴ Ook een onderbouwing van de afwateringsfunctie ontbreekt; in de startnotitie wordt niet aangegeven of een andere afwateringsmogelijkheid bovenstrooms aanwezig is. Tenslotte is weinig bekend over de duurzaamheid van een technische maatregel als het hydrologisch isoleren van het kanaal.⁵ De Commissie adviseert daarom ook de maatregel 'demping van het kanaal' in het MER te onderzoeken.

Verschraling door afgraven

Om de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 te behalen is verschraling van het gebied nodig. In de startnotitie wordt alleen een beheersmaatregel, afgraven van de voedselrijke toplaag, voorgesteld. Er wordt niet ingegaan op de bronmaatregelen om depositie van stikstof vanuit activiteiten in de omgeving te voorkomen.

Afgraven van percelen is een onomkeerbare en ingrijpende maatregel, die (zowel op korte als lange termijn) ook nadelige gevolgen kan hebben. Ga daarom na in hoeverre andere maatregelen dan afgraven kunnen worden ingezet om de gewenste inrichting van het gebied mogelijk te maken. Hierbij kan gedacht worden aan:

- herstel invloed ijzerrijke kwel in de wortelzone;
- 'uitmijnen', toediening van specifieke groeibeperkende stoffen in combinatie met het verbouwen en afvoeren van gewassen die veel stikstof en fosfaat opnemen;
- afstemmen van locaties van natuurdoeltypen op de omstandigheden;
- bronmaatregelen om emissie en depositie van stikstof tegen te gaan;
- variëren in de dikte van de af te graven laag;
- of een combinatie van deze maatregelen.

3.3 Voorkeursalternatief en meest milieuvriendelijk alternatief

Het is voor een besluit-m.e.r. verplicht een meest milieuvriendelijk alternatief (mma) uit te werken. Dit moet:

- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu;
- binnen de competentie van de initiatiefnemer liggen.

De Commissie adviseert om in dit ontwikkelproces vooral aandacht te besteden aan de mate van robuustheid van het geohydrologisch systeem en daar-

⁴ Vergelijkbaar met het 'Halve Zolen Lijntje', dat nu een fietspad is.

⁵ De levensduur van folie wordt op ca. 15-20 jaar geschat.

mee samenhangende natuurdoelen optimalisatie vanuit natuur). Voor het voorkeursalternatief kan vervolgens gezocht worden naar een optimale balans tussen doelbereik op het gebied van water en natuur enerzijds en voorkomen van (negatieve) effecten anderzijds.

3.4 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

4. BESTAANDE SITUATIE VAN HET MILIEU EN MIEUEGEVOLGEN

4.1 Algemeen

De ruimtelijke context van het plangebied en de ontwikkelingen daarin stellen randvoorwaarden aan de mogelijke ingrepen. Beschrijf daarom duidelijk de inrichting van de omgeving voor zover deze van belang is voor de te realiseren ingrepen en het behalen van de doelstellingen.⁶

Werk de alternatieven in het MER op gelijkwaardige wijze uit, voor zover dit relevant is voor het voorspellen van de milieueffecten. Maak bij de beschrijving van de alternatieven een duidelijk onderscheid tussen de te behalen doelstellingen, de maatregelen/middelen daartoe en de effecten van deze maatregelen.

Beschouw als studiegebied het gehele gebied waar zich ontwikkelingen voordoen die voor het voornemen van belang zijn (bijvoorbeeld in relatie tot het geohydrologisch systeem of depositie van stikstof), alsmede het gehele gebied dat door de voorgenomen ontwikkelingen wordt beïnvloed.⁷

4.2 Bodem en water

Algemeen

Beschrijf de huidige en toekomstige situatie van het grond- en oppervlaktewatersysteem. Ga zowel in op het grote (Lommel-Neerpelt-België-Maas) als van de meer lokale hydrologische systemen. Beschrijf:

- de geologische opbouw en het geohydrologische systeem; geef ook aan of en waar zich slecht doorlatende lagen in de bodem bevinden;
- het optreden van regionale en lokale kwel en infiltratie;

⁶ Hierbij kan bijvoorbeeld gedacht worden aan de invloed van de recreatieplas de Spranckelaer (een oude zandwinput) of vergelijkbare ingrepen in het bodem / watersysteem op de grondwaterhuishouding.

⁷ In o.a. zienswijzen 3, 5 en 9 wordt gewezen op vernatting in de omgeving tengevolge van de plannen; zienswijze 10 wijst op mogelijke beïnvloeding van de stabiliteit van het wegdek van de A59.

- grondwateronttrekkingen nabij het plangebied en in de verdere bovenstroomse omgeving nabij Tilburg;
- bemalingen in de nabijheid van het plangebied;
- de stijghoogtes en freatische grondwaterstanden;
- oppervlaktewaterpeilen en de fluctuaties daarin;
- de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit, met name de fosfaat- en stikstofgehaltes;
- de drainerende werking van het Zuider Afwaterings Kanaal en ander open water in de nabijheid van de Westelijke Langstraat. Ga specifiek in op recreatieplas de Spranckelaer;
- de historische situatie van de waterhuishouding, in het bijzonder vóór het graven van het Zuider Afwaterings Kanaal.

De Commissie adviseert in het MER nader in te gaan op de definiëring van de begrippen 'robuuste waterhuishouding' en 'natuurontwikkeling'. Zij adviseert daartoe in het MER een hydrologische systeemvisie op te nemen die ingaat op de sturende geohydrologische en ecohydrologische processen in het gebied en de daarmee samenhangende vegetatiereeksen (moerasreeks en schraallandreeks), zowel in ruimte als in tijd.

In deze visie moeten de belangrijkste ontwikkelingsstadia van het landschap in het verleden aan de orde komen. Deze kunnen als referentie dienen voor de beoogde natuurontwikkeling. Belangrijke stadia daarin zijn het moerasstadium van het landschap waarop de mens nog nauwelijks van invloed was en het halfnatuurlijke stadium van rond 1900, waarin schraallanden dominant waren. Daarbij is ook het oude landgebruik van belang.

Ook moet de visie een beeld geven van menselijke ingrepen die de veranderingen in het landschap hebben bewerkstelligd. Het gaat zowel om de overgang van moeras- naar schraallandstadium, als om de ingrepen vanaf de tweede helft van de 20^e eeuw, die tot de ernstige aantasting van natuurwaarden in het gebied hebben geleid.

In het voortraject is al veel onderzoek gedaan en is veel ervaring opgedaan omtrent de effectiviteit van inrichting en beheersmaatregelen bij natuurherstel in het gebied. Geef in de visie een beschrijving van de belangrijkste ervaringen, die van betekenis zijn voor de toekomstige ontwikkeling.

Waterkwantiteit

Geef voor de verschillende inrichtingsalternatieven aan:

- hoeveel open water wordt voorzien;
- hoe de petgaten en watergangen gevuld worden;
- wat de diepte van het open water is;
- welk peilbeheer er voor de verschillende peilvakken wordt toegepast en waar wateraanvoer voor het peilbeheer plaatsvindt;
- het ont- en afwateringssysteem;
- het effect van het peilbeheer op het grondwatersysteem, inclusief kwel en infiltratie, in het studiegebied.

Waterkwaliteit

Maak een vergelijking van de alternatieven op doelbereik met betrekking tot de kwaliteitsdoelen voortvloeiend uit de Kaderrichtlijn water.

Geef aan welke knelpunten er kunnen ontstaan met betrekking tot bestaand gebruik in het stroomgebied van het Zuider Afwaterings Kanaal. Geef aan hoe een eventuele verslechtering van de waterkwaliteit kan worden voorkomen.

Beschrijf de effecten van de wijzigingen in de waterhuishouding op de grond- en oppervlaktewaterkwaliteit (zoals veranderingen in fosfaat- en stikstofgehaltes). Beschrijf de effecten van het uitspoelen van stikstof en fosfaat naar het oppervlaktewater.

Geef aan hoe ijzerrijk kwelwater van invloed is op de fosfaatrijke toplaag en hoe het mogelijk is de fosfaatfixatie te verbeteren.

Bodem

Beschrijf de (variatie in) bodemopbouw in het plangebied en geef aan in hoeverre de oorspronkelijke bodemprofielen nog aanwezig zijn. Geef op kaart aan waar zich fosfaatrijke zones bevinden en hoe dik deze zijn. Geef aan of er verontreinigingen van de bodem in het plangebied bekend zijn en hoe hiermee wordt omgegaan.⁸

In de verschillende alternatieven worden verschillende hoeveelheden grond afgegraven. Geef aan om hoeveel grond het gaat en waar deze naartoe kan worden afgevoerd. Presenteer in het MER de grondbalans.

4.3 Natuur

4.3.1 Algemeen

De Commissie vindt het belangrijk dat, los van de wet- en regelgeving, het MER op hoofdlijnen een algemeen beeld geeft van de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de effecten op de natuur in het studiegebied.

Beschrijf daarvoor het ecosysteem in het studiegebied en betrek daarin de geomorfologie en de hydrologie van het gebied (op basis van de systeemvisie zoals genoemd in § 4.2 van dit advies). Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de voorgenomen activiteit en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden. Geef daarvoor aan voor welke van deze dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen⁹ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

4.3.2 Gebiedsbescherming

Het gebied valt onder verschillende regimes van natuurbescherming¹⁰. Geef in het MER de begrenzingen van de verschillende regimes aan op kaart.

⁸ Bijvoorbeeld afkomstig uit oude wegverhardingen met slakken uit de zinkfabrieken in de regio.

⁹ Geef aan of het gaat om vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld ruimtebeslag, verstoring door bijvoorbeeld licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking en vermeting en verzuring door bijvoorbeeld deposities van stikstof.

¹⁰ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de Natuurbeschermingswet 1998 en de specifieke gebiedsbescherming.

Natura 2000

Het MER dient onder meer voor besluitvorming over het beheerplan voor Natura 2000. De meerwaarde van een plan-MER hiervoor is vooral gelegen in de strategische visie. Het MER kan daartoe:

- een overzicht geven van de ecologische functie van het gebied in het Natura 2000-netwerk en de instandhoudingsdoelstellingen die daaruit (via kernopgaven en algemene doelen) voortkomen;
- een inventarisatie geven van het huidige gebruik en beheer en relevante autonome ontwikkelingen binnen en buiten het gebied (van natuurlijke oorsprong en door menselijk ingrijpen) die van invloed zijn op het abiotische en biotische systeem;
- de knelpunten bepalen die het behalen van de doelen in de weg kunnen staan.

Vervolgens kan worden bepaald welke maatregelen mogelijk zijn om de knelpunten op te lossen, welke daarvan onvermijdelijk zijn en waar keuzemogelijkheden bestaan, en kunnen de effecten van de maatregelen en de alternatieven worden bepaald. Op deze manier kan het MER het fundament vormen voor de punten 3 t/m 5 (confrontatie en visie) van het programma van eisen voor beheerplannen.¹¹

Daarnaast moet uit het MER blijken of de voorgenomen maatregelen negatieve gevolgen kunnen hebben voor soorten of habitats waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd. Beschrijf daartoe in het MER:

- de instandhoudingsdoelstellingen¹² voor de verschillende soorten en habitats en of sprake is van een behoud- of verbeterdoelstelling;
- de landelijke staat van instandhouding¹³ en de huidige relatieve betekenis van dit gebied voor de verschillende soorten en habitats;
- of zekerheid kan worden verkregen dat het project de natuurlijke kenmerken van het gebied niet aantast.¹⁴

Ecologische hoofdstructuur

Beschrijf in het MER de ‘wezenlijke kenmerken en waarden’ en het toetsingskader¹⁵ voor het EHS-gebied. Geef aan of het voornemen past binnen dit toetsingskader.

4.3.3 Soortenbescherming¹⁶

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied en geef aan tot welke categorie deze soorten behoren.¹⁷ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen op de standplaats (plan-

¹¹ Handreiking Beheerplannen Natura 2000-gebieden van het ministerie van LNV.

¹² Voor de Vogelrichtlijngebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen, te vinden in de aanwijzingsbesluiten van deze gebieden. Op dit moment lopen procedures om Natura 2000-gebieden aan te wijzen: de Habitatrictlijngebieden worden daarmee aangewezen en de Vogelrichtlijngebieden worden opnieuw aangewezen. Hiervoor worden eerst ontwerp-aanwijzingsbesluiten genomen en vervolgens definitieve aanwijzingsbesluiten. Beschrijf in het MER, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen van de Vogelrichtlijngebieden en, indien van toepassing, de instandhoudingsdoelstellingen uit de ontwerp-aanwijzingsbesluiten.

¹³ Zie de profielendocumenten van LNV.

¹⁴ Uit de huidige lijn in de jurisprudentie volgt dat dit het geval is wanneer er wetenschappelijk gezien redelijkerwijs geen twijfel bestaat dat er geen schadelijke gevolgen voor de natuurlijke kenmerken zijn.

¹⁵ Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en/of provinciale uitwerkingen daarvan.

¹⁶ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

¹⁷ Er wordt onderscheid gemaakt tussen de categorieën: tabel 1 (algemeen), 2 (overig) en 3 (Bijlage IV HR/ bijlage 1 AMvB) soorten en vogels.

ten) of het leefgebied (dieren) van deze soorten en bepaal in hoeverre verbodsbepalingen¹⁸ mogelijk overtreden worden. Beschrijf mitigerende maatregelen die de aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Beschrijf in het MER de landschappelijke en cultuurhistorische kenmerken van het plangebied, waaronder de verkavelingsstructuur en het (micro)reliëf.¹⁹ Geef aan welk landschappelijk referentiebeeld wordt nagestreefd; of dit (uitsluitend) het landgebruik in de periode 1850-1900 moet weerspiegelen of dat hierin ook elementen uit eerdere fasen een plek moeten krijgen.

Beschrijf de landschappelijke en cultuurhistorische (waaronder archeologische) waarden in het plangebied. Wanneer uit bureauonderzoek blijkt dat er mogelijk archeologische vindplaatsen aanwezig zijn op plaatsen waar bodemingrepen worden voorzien dan dient door veldonderzoek te worden vastgesteld of dit inderdaad zo is. Uit het MER moet blijken wat de omvang en begrenzing van eventuele archeologische vindplaatsen is en of deze behoudenswaardig zijn.²⁰ Geef in het MER duidelijk aan wat het effect van de verschillende alternatieven / varianten is op aanwezige cultuurhistorische waarden (waaronder ook archeologische vindplaatsen).

Ga in het MER ook in op het effect van maatregelen op het bodemarchief op de lange termijn (met name wijzigingen in de grondwaterhuishouding).

4.5 Verkeer en verkeersgerelateerde effecten

Afhankelijk van de hoeveelheid af te voeren grond en de locatie waar de grond naartoe wordt afgevoerd kan de hiermee samenhangende hoeveelheid verkeersbewegingen aanzienlijk zijn. Beschrijf in het MER de bestemming van de grond en de hoeveelheid vrachtverkeer die het grondtransport in de verschillende alternatieven vereist. Ga hierbij in op de fasering van de ingrepen en wat dit betekent voor de verkeerstoename per tijdseenheid.

Beschrijf de gevolgen van de verkeerstoename voor geluid en luchtkwaliteit op de relevante wegen.²¹

¹⁸ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

¹⁹ De RACM wijst er in haar advies op, dat in delen van het plangebied een plaggende aanwezig is. Deze kunnen een hoge archeologische verwachtingswaarde hebben.

²⁰ Hiertoe dienen voor het MER de onderzoeksstappen 'bureauonderzoek', 'inventariserend veldonderzoek karterende fase' en 'inventariserend veldonderzoek waarderende fase' te worden doorlopen, voor zover de resultaten van de voorafgaande onderzoeksstap hier aanleiding toe geven. Ook de RACM adviseert dit.

²¹ Voor geluid wordt dit relevant geacht vanaf een toe- of afname van 1 dB. 1 dB komt bij drukke wegen ongeveer overeen met een verkeerstoename van 30% en een afname van 20% ten opzichte van de referentiesituatie.

5. OVERIGE ASPECTEN

5.1 Leemten in milieu-informatie

Geef aan over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Beschrijf welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is. In het MER moet duidelijk worden gemaakt welke consequenties de kennisleemten en onzekerheden hebben voor het besluit. Geef een indicatie in hoeverre op korte termijn de informatie beschikbaar zou kunnen komen.

5.2 Evaluatieprogramma

Het bevoegd gezag moet bij het besluit aangeven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. De Commissie adviseert, in verband met een eventuele gefaseerde aanpak, in het MER al een aanzet te geven voor een monitoringsplan. Hierin kan de effectiviteit van maatregelen worden beoordeeld, zodat deze ervaringen betrokken kunnen worden bij latere fases (zie ook § 3.1 van dit advies).

5.3 Vorm en presentatie

De Commissie adviseert in het MER ten minste een recente kaart op te nemen waarop alle in het MER gebruikte topografische namen goed leesbaar zijn aangeven.

5.4 Samenvatting van het MER

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. In de samenvatting moet in ieder geval een scherpe formulering van de bandbreedte aan doelen staan, alsmede een onderbouwde, navolgbare argumentatie van de keuze voor het voorkeursalternatief. Geef in de samenvatting tevens aan welke fasering in de maatregelen voorzien wordt en hoe de effectiviteit van maatregelen wordt gemonitord.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Waterschap Brabantse Delta

Bevoegd gezag: college van Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant

Besluit: Het MER dient als achtergrondinformatie bij diverse besluiten:

- het vastleggen van een functiewijziging in ruimtelijk plan (bestemmingsplan of inpassingsplan), vast te stellen door gemeente Waalwijk of provincie Noord-Brabant;
- het mogelijk verlenen van een ontgrondingsvergunning, dit is afhankelijk van de hoeveelheid te verwijderen bovengrond, af te geven door provincie Noord-Brabant;
- het vaststellen van een Inrichtingsplan volgens de Wet Inrichting Landelijk Gebied (WILG), vast te stellen als Algemeen Bestuursbesluit door de provincie Noord-Brabant;
- het vaststellen van een Beheerplan, vanwege de status als Natura 2000-gebied, vast te stellen door de provincie Noord-Brabant.

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994: C.9.0, C.16.1

Activiteit: Herstel en verbetering van de waarden van het gebied Westelijke Langstraat door verschillende inrichtingsmaatregelen.

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Grontmij, 2004: Antiverdrogingsonderzoek Westelijke Langstraat, i.o.v. Waterschap Brabantse Delta;
- Arcadis, 2007, technisch onderzoek westelijke Langstraat, effecten en mogelijkheden, i.o.v. Waterschap Brabantse Delta;
- RAAP, 2007: Cultuurhistorische en aardkundige waarden in plangebied Westelijke Langstraat, Gemeente Waalwijk, Archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek; RAAP-rapport 1650;
- B-ware research centre, 2007: Analyseresultaten P-beschikbaarheid Westelijke Langstraat, i.o.v. Waterschap Brabantse Delta;
- Arcadis, 2008: Voorlopig ontwerp Westelijke Langstraat, i.o.v. Waterschap Brabantse Delta.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure: Brabants Dagblad en regiobladen: 11 maart 2009

advies aanvraag: 12 maart 2009

ter inzage legging: 13 maart tot en met 24 april 2009

richtlijnenadvies: 20 mei 2009

Werkwijze Commissie bij richtlijnenadvies:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de startnotitie als uitgangspunt.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. J.H.A. Driessen
dr. F.H. Everts
drs. G. Korf (secretaris)
drs. J.G.M. van Rhijn (voorzitter)
dr.ir. L.T. Runia

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. Brabants Particulier Grondbezit, Almkerk
2. C.T.P.A. de Bont, Waspik
3. Architectenbureau Moons BV, namens de heer en mevrouw Leijsen, Waalwijk
4. Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie, Waspik
5. Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, Amersfoort
6. W.E. ten Bosch, Sprang-Capelle
7. Maria en Kees Uittenhout, Sprang-Capelle
8. C.F. van der Hoeven, Sprang-Capelle
9. T. van Kuijk, Sprang-Capelle
10. Rijkswaterstaat Noord-Brabant, Den Bosch

Verslag informatie- en inspraakbijeenkomst van 6 april 2009, met hierin opgenomen de namen van de personen van de mondelinge inspraakreacties:

M. Moons
A. Zijlmans
Mevrouw Uittenhout
De heer Uittenhout
W. Spierings
R. de Bont (op eigen titel)
F. de Bont (als voorzitter van de agrarische natuurvereniging)
M. Verhage
R. de Bont (namens het Brabants Particulier Grondbezit)
De heer Ten Bosch
De heer Breedveld

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport Westelijke Langstraat

De Provincie Noord-Brabant en het Waterschap Brabantse Delta willen de natuurwaarden van het gebied de Westelijke Langstraat versterken. De maatregelen die hiervoor nodig zijn worden in verschillende plannen en besluiten vastgelegd. Voor de besluitvorming hierover wordt een procedure voor milieueffectrapportage (m.e.r.) doorlopen.

ISBN: 978-90-421-2724-1

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

